

Науковий керівник:
к. пед. наук,
ст.викладач Строїлова Д.В.

АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Лебедик Леся

**Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
м. Полтава**

Актуальність дослідження. Акмеологічний підхід у підготовці суб'єктів спортивної діяльності до соціальної роботи у сучасних умовах є надзвичайно актуальним. Суб'єкти спортивної діяльності, як справжні професіонали, мають забезпечити ефективну соціалізацію молоді людини.

Соціалізація як процес і результат включення людини в суспільство завдяки засвоєнню і більш чи менш активному творенню особистістю соціального досвіду, історично накопиченої культури, є важливим складником функцій суб'єктів спортивної діяльності.

Дослідження професіоналізму суб'єктів спортивної діяльності складає предмет акмеології (від грец. акме – вершина, найвища точка, і logos – слово, вчення) як науки про шляхи досягнення вершин професіоналізму. Етапи розквіту професійних сил, зрілості, трактуються як зрілість розвитку особистості фахівця, досконалість у будь-яких аспектах функціонування (зокрема, спортивній діяльності), прояву себе, а психологічний стан особистості характеризується досягненням найбільш високих показників у спортивній діяльності та творчості.

Професійна акмеологія вивчає професійне становлення фахівця, у т. ч. суб'єкта спортивної діяльності, досягнення ним вершин, наприклад, у спортивній діяльності. Шляхи і способи удосконалення фахівця як професіонала розглядали С. Архипова, В. Андрєєв, Є. Богданов, А. Деркач, О. Кириченко, Н. Кузьміна, А. Кузьмінський, А. Реан, В. Сластьонін, В. Стрельников [1-6], Т. Троїцька та ін. Спробуємо визначити основні принципи підготовки суб'єктів спортивної діяльності до соціальної роботи і акмеологічні закони цієї підготовки.

Результати дослідження. На основі досліджень В. Стрельникова [1, с. 71-74; 2, с. 160-163; 3, с. 160-163; 4, с. 94-101; 5, с. 395-399; 6, с. 54-59] і власних експериментальних досліджень виокремимо найбільш ефективні принципи підготовки суб'єктів спортивної діяльності до соціальної роботи (гнучкості, варіативності, інтерактивності, усвідомленої перспективи, ергономічності, рефлексивної креативності, індивідуального консультування) та акмеологічні закони означеного процесу (закон особистісно-професійного розвитку суб'єктів спортивної діяльності і примноження їхнього особистісного потенціалу; закон самовираження особистості у спортивній діяльності).

Таким чином, виокремлені найбільш ефективні *принципи* підготовки суб'єктів спортивної діяльності до соціальної роботи характеризуються такими ознаками:

- *принцип гнучкості* – вимагає створення адаптивної структури підготовки суб'єктів спортивної діяльності до соціальної роботи;
- *принцип варіативності* – орієнтує кожного суб'єкта спортивної діяльності на розробку власної програми і стратегії діяльності у соціальній роботі;
- *принцип інтерактивності* – визначає взаємозв'язок процесів соціальної роботи і логіки розвитку суб'єктів спортивної діяльності як професіоналів;

- *принцип усвідомленої перспективи* – визначає ставлення суб'єкта спортивної діяльності до прийняття й усвідомлення мети соціальної роботи як особистісно значимої;
- *принцип ергономічності* – вимагає урахування затрат часу, передбачає наслідки і затрати, зумовлені вибором певної стратегії;
- *принцип рефлексивної креативності* – передбачає, що соціальна робота суб'єкта спортивної діяльності має організовуватися на основі індивідуально-творчого підходу;
- *принцип індивідуального консультування* – передбачає консультування суб'єктів спортивної діяльності зі змісту соціальної роботи, вибір оптимальних шляхів і методів досягнення мети з урахуванням індивідуальних особливостей цих суб'єктів.

У дослідженні виокремлено такі акмеологічні закони:

1) закон особистісно-професійного розвитку суб'єктів спортивної діяльності і примноження їхнього особистісного потенціалу, який: встановлює взаємозв'язок між процесом становлення професійної компетентності суб'єктів спортивної діяльності і формуванням особистісної цілісності; розкриває зміст особистісно-професійного розвитку у контексті зміни співвідношення індивідуалізації і соціалізації, примноження потенціалу, зміни мотиваційної сфери особистості і її потреб, розширення об'єктного і предметного полів діяльності, зростання професійної педагогічної компетентності тощо [12, с. 162-163];

2) закон самовираження особистості у спортивній діяльності, який виокремлює процеси і механізми професійного самовизначення, самореалізації, професійного образу «Я» і особистісно-професійного зростання у спортивній діяльності.

Висновок. Акмеологічний підхід допомагає суб'єкту спортивної діяльності визначити траєкторію зростання як індивідуально вибраний ним шлях досягнення професіоналізму у соціальній роботі та шляхи подолання професійних деформацій особистості суб'єкта спортивної діяльності (емоційного «вигорання» і «професійного виснаження»). Важливу методологічну роль виконують такі положення акмеології: у акмеологічному розумінні педагогічний професіоналізм розглядається як стійка властивість суб'єкта, яка забезпечує високу продуктивність педагогічної діяльності, її гуманістичне спрямування; рівнями і етапами професіоналізму діяльності і зрілості особистості соціального педагога є: оволодіння професією; педагогічної майстерності, самоактуалізації соціального педагога в професії; педагогічної творчості.

На основі акмеологічного підходу модель професіоналізму педагогічної діяльності розглядається як динамічна система, яка включає три структурні елементи: професіоналізм знань; професіоналізм педагогічного спілкування; професіоналізм самовдосконалення.

1. Стрельніков ВЮ. Акмеологічна компетентність викладача вищої школи. Вісник Черкаського ун-ту. Серія Педагогічні науки. Черкаси: ЧНПУ імені Богдана Хмельницького. 2013;31(244):71-74.
2. Стрельніков ВЮ. Акмеологічний підхід до підготовки фахівців із соціальної роботи. В: Університетська освіта в Україні у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Дидаскал: часопис. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю; 2020 лист 17–18 листоп; Полтава. 2021;21:160-163.
3. Стрельніков ВЮ. Використання теорій інтенсивного навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2016; 3К2(71)16:316-319.
4. Стрельніков ВЮ. Розвиток духовності студентської молоді засобами фізичної культури і спорту. В: Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості. Зб. статей за матер. VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф.; 2020 берез. 18-19; Слов'янськ-Краматорськ. Слов'янськ; 2020.

[цитовано 10.09.2021]. С. 94-101. Доступно:
<http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/conf>.

5. Стрельников ВЮ. Развитие проективной майстерности майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2014;3К(45)14:395-399.
6. Strelnikov V, Chernobaj S, Faynveyc I. The concept of designing professional and pedagogical training of a specialist in the field of physical education and sports. Physical culture and sport in harmoniously developed personality formation: monograph. Volodymyr Prystynskyi, Tadeusz Pokusa, editors. Publishing House WSZiA, Opole; 2021. [cited 2021 Sept 3]. С. 54-59. Available from: <https://www.wszia.opole.pl/strona-glowna/jestem-studentem/biblioteka/ebooki-dla-studentow>.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТОК ТВОРЧИХ ПРОФЕСІЙ З ЕЛЕМЕНТАМИ ПРОФЕСІЙНО- ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Муса Джаміль Салім Алсарайрех

Національного університету фізичного виховання і спорту України, м. Київ.

Актуальність дослідження. Традиційна програма з дисципліни “Фізичне виховання” не дає рекомендацій з професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП), віддаючи усі права на розробку кафедрам фізичного виховання конкретних ЗВО [1,2]. В той же час цей розділ програми розглядається як один з основних при підготовці фахівців у рамках фізичного виховання. Отже, для реалізації завдань фізичного виховання студенток-дизайнерів, необхідно, щоб застосовані з цією метою вправи відповідали специфіці ЗВО і конкретним спеціальностям, за якими здійснюється підготовка студенток [4,6].

В зв'язку з цим є перспективним використання в процесі підготовки майбутніх фахівців засобів ППФП, здатних в належній мірі сприяти ефективному розвитку професійно значущих рухових якостей, психофізіологічних характеристик і властивостей особи [3,5]. Від відповідного цілеспрямованого підбору засобів і методів фізичного виховання, правильної організації та проведення заняття багато в чому залежить рівень професійної підготовленості майбутніх фахівців [7].

Впровадження у навчальний процес професійно спрямованого фізичного виховання не передбачає кардинальної заміни програмного матеріалу і традиційного підходу до фізичного виховання. Відбір тих або інших засобів повинен визначатися регіональними умовами та інтересами тих, хто займається, а також матеріальними можливостями конкретного ЗВО.

Мета дослідження: пошук науково-обґрунтованого співвідношення обсягу засобів традиційної загальної фізичної підготовки та професійно-прикладної фізичної підготовки.

Розробка експериментальної програми для студенток, що навчаються за фахом “Дизайн”, передбачала пошук найбільш ефективного співвідношення обсягів засобів традиційної загальної фізичної підготовки, передбаченої програмою з фізичного виховання для ЗВО, і професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП).

Було обстежено 20 студенток університету дизайну, віком 18-21 років. Визначали рухові якості та психофізіологічні властивості, а саме: точне відтворення, диференціювання, відмірювання і оцінювання просторових, часових і силових параметрів рухів; швидке реагування і орієнтацію у просторі, швидку перебудову рухової діяльності, вестибулярну стійкість.

Результати дослідження. Була розроблена експериментальна програма загальної фізичної підготовки і ППФП, яка реалізовувалися впродовж 28 тижнів. На початковому і завершальному етапах навчання відбувалося педагогічне тестування за тестами,